

Akademia Finansów

Polskie Towarzystwo Współpracy
z Klubem Rzymskim

Bezpieczeństwo energetyczne Europy w perspektywie globalnej

dr Konrad Prandacki
kprand@interia.pl

Plan wystąpienia

- ▶ **Znaczenie energii we współczesnym świecie**
- ▶ **Problem bezpieczeństwa energetycznego**
- ▶ **Światowa i europejska energetyka – stan obecny i scenariusze rozwoju**
- ▶ **Inicjatywy Unii Europejskiej w obszarze energetyki**

Znaczenie energii we współczesnym świecie

- ▶ Energia jako czynnik niezbędny do życia we współczesnym świecie
- ▶ Dostęp do energii a sytuacja gospodarcza państw
- ▶ Zmiany cywilizacyjne a energia

Bezpieczeństwo

„celem bezpieczeństwa energetycznego jest zapewnienie odpowiedniego i pewnego poziomu dostaw energii po rozsądnych cenach, w sposób, który nie zagraża podstawowym wartościom i celom państwowym”

Źródło: D.Yergin, *Ensuring energy security*, Foreign Affairs 2006, nr 2, s. 70-71.

„zapewnienie ciągłości dostaw energii po optymalnych kosztach, przy zachowaniu niezależności politycznej oraz zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju”

Źródło: A. Gardziuk, W. Lach, E. Posel-Częścik, K. Sochacka, *Co to jest bezpieczeństwo energetyczne państwa?*, Biuletyn PISM, 2002, nr 103, s. 708.

Wymiary bezpieczeństwa

- Podmiotowy
- Przedmiotowy
- Przestrzenny

Wybrane rodzaje ryzyka wg kryterium przedmiotowego

RYZIKO ENERGETYCZNE			
polityczne	ekonomiczne	środowiskowe	techniczne
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie kreowanie rynku przez politykę gospodarczą adekwatną do potrzeb odbiorców, • relacje międzynarodowe, • przynależność do określonych organizacji międzynarodowych, • uległość polityków wobec grup interesów. • akceptacja społeczna działań podejmowanych przez administrację publiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • popyt na energię, • podaż energii, • poziom cen energii pierwotnej i wtórnej, • sytuacja gospodarcza przedsiębiorstw sektora energetycznego, • koszty zastosowania określonej technologii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyczerpywanie się i nieodpowiednia gospodarka zasobami energii, • akceptowalność społeczna dla zanieczyszczenia środowiska przez sektor, • środowiskowe i gospodarcze konsekwencje wykorzystania energetyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • zdolność do produkcji energii finalnej, • zdolność do przesyłania energii, • ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej, • zdolność technologiczna do wydobycia i wykorzystania określonego zasobu.

Konsumpcja energii w wybranych latach (w Mtoe)*

Obszar	2000	2005	2010	Zmiana w stosunku do 2009 r. (w %)	Udział w konsumpcji w 2010 r.
Świat	9382.4	10800.9	12002.4	5,6%	100%
Ameryka Północna	2757.2	2835.4	2771.5	3.3%	23.1%
Ameryka Południowa i Środkowa	464.4	522.3	611.9	4.6%	5.1%
Europa i Euroazja	2821.4	2995.4	2971.5	4.1%	24.8%
Unia Europejska	1720.4	1808.2	1732.9	3.2%	14.4%
Bliski Wschód	416.2	553.0	701.1	5.4%	5.8%
Afryka	272.1	324.6	372.6	3.4%	3.1%
Azja i Pacyfik	2651.2	3570.2	4573.8	8.5%	38.1%

* dotyczy energii pierwotnej pochodzącej z oficjalnej wymiany handlowej, w tym ze źródeł odnawialnych wykorzystywanych do wytwarzania energii elektryczności

Źródło: BP Statistical Review of World Energy June 2011, BP Statistical Review of World Energy, London 2011, s. 40.

Konsumpcja energii w podziale na źródła w 2010 r.

Obszar		Źródło						Razem
		Ropa	Gaz	Węgiel	Energia nuklearna	Hydroenergetyka	Źródła odnawialne	
Świat	w mln toe	4028.1	2858.1	3555.8	626.2	775.6	158.6	12002.4
	Udział poszczególnego źródła w produkcji energii (w %)	33,5	23,8	29,6	5,3	6,5	1,3	100
Europa i Euroazja	w mln toe	922.9	1023.5	486.8	272.8	195.9	69.6	2971.5
	w %	22,9	35,8	13,7	43,6	25,3	43,9	24,8
Unia Europejska	w mln toe	662.5	443.3	269.7	207.5	83.0	66.9	1732.9
	w %	16,4	15,5	7,6	33,1	10,7	42,2	14,4
	Udział poszczególnego źródła w produkcji energii (w %)	38,2	25,6	15,6	12,0	4,7	3,9	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *BP Statistical Review of World Energy June 2011*, BP Statistical Review of World Energy, London 2011, s. 41.

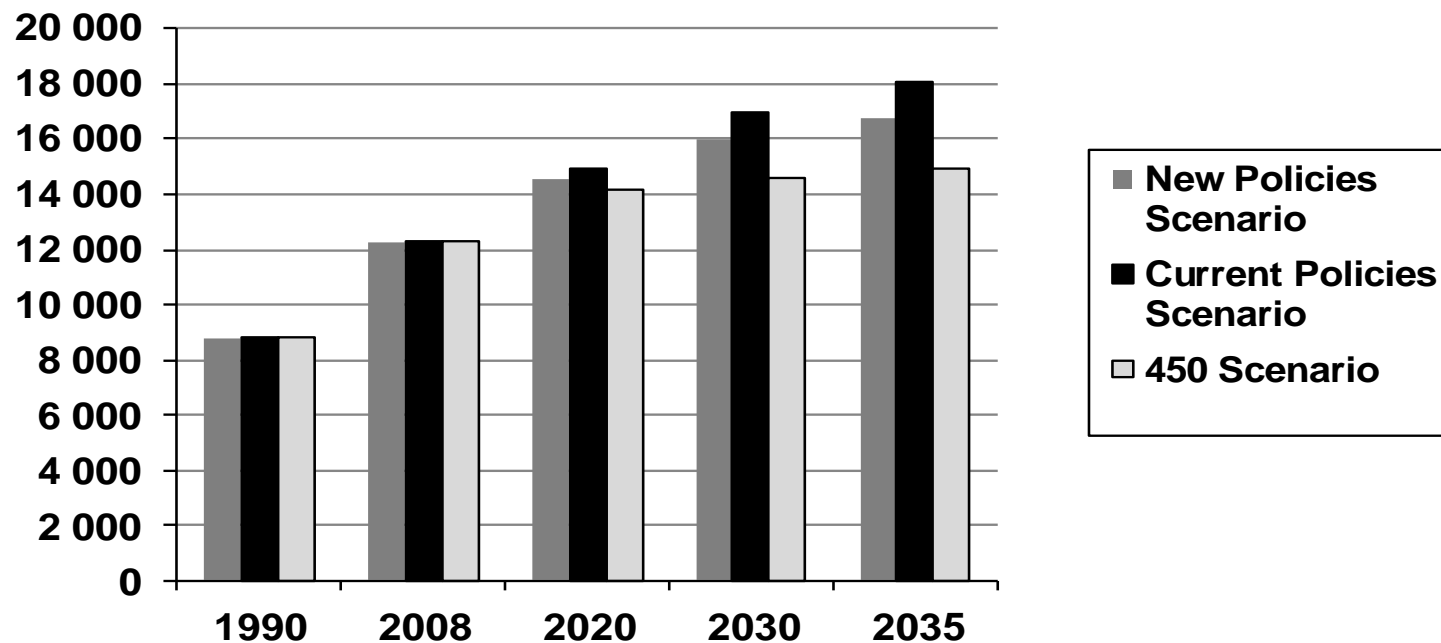
Scenariusze energetyczne IEA

- ▶ Current Policies Scenario - przedstawia utrzymanie dotychczasowych trendów w zakresie wykorzystania źródeł i konsumpcji energii;
- ▶ New Policy Scenario - zakłada, że państwa podejmą szereg działań (już zapowiedzianych) na rzecz zmniejszenia presji sektora na środowisko. Spowoduje to zmniejszenie konsumpcji oraz spadek udziału paliw kopalnych w produkcji energii;
- ▶ 450 Scenario - dotyczy kreowania radykalnej, niskoemisyjnej polityki energetycznej, w celu utrzymania emisji gazów cieplarnianych liczonych w ekwiwalencie CO₂ na poziomie do 450 ppm.

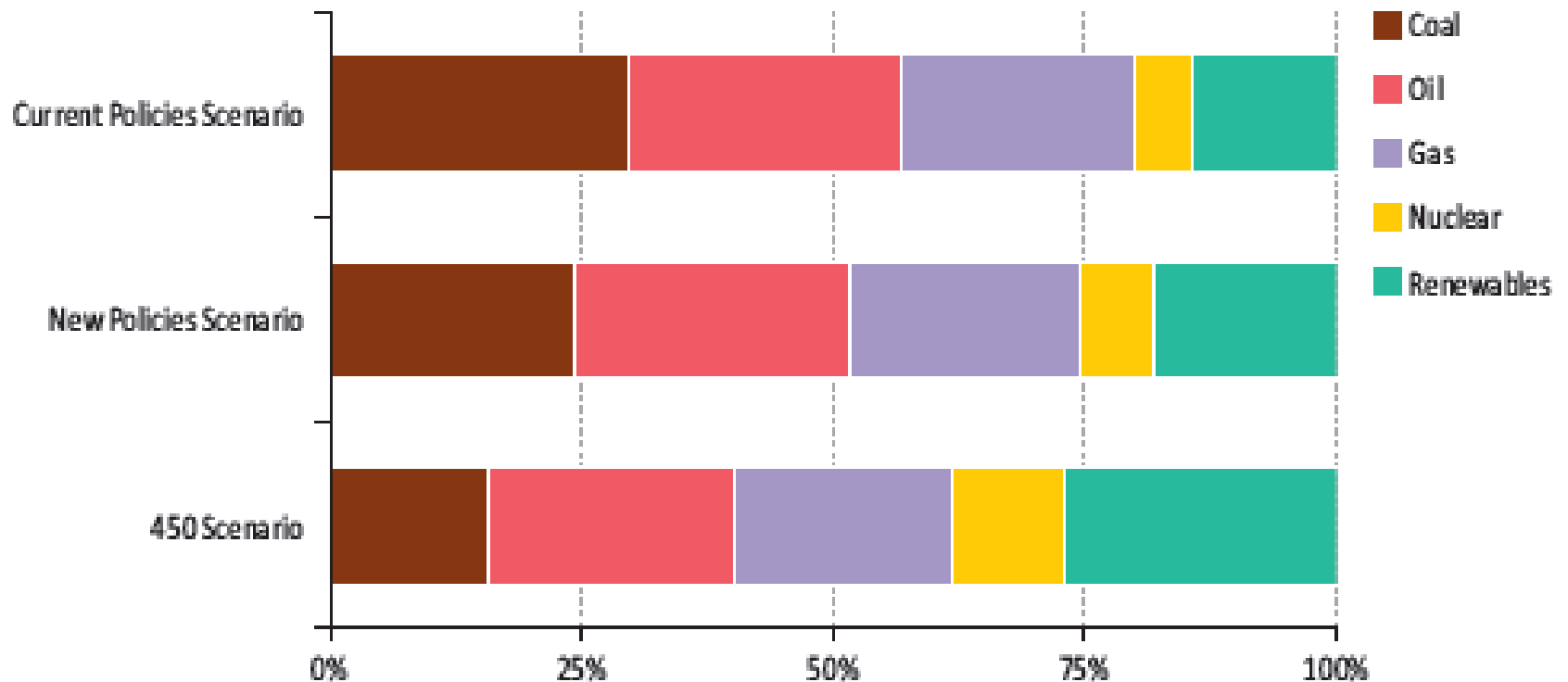

Globalny popyt na energię pierwotną (Mtoe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *World Energy Outlook 2010*, International Energy Agency, Paris 2010, s. 618-619.

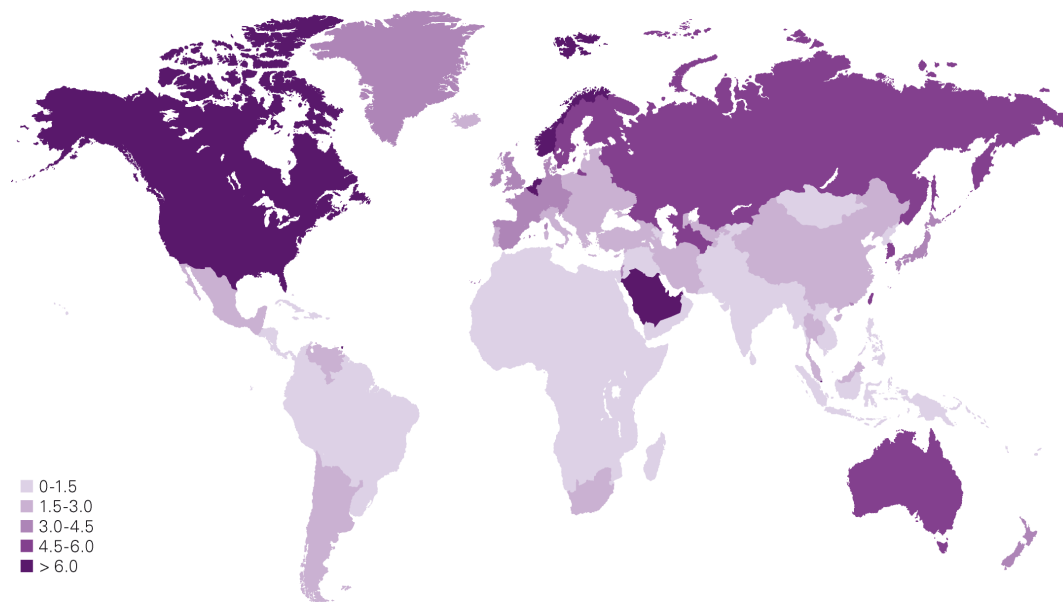
Udział poszczególnych źródeł w produkcji energii w 2035 r.

Źródło: *World Energy Outlook 2011*, International Energy Agency, Paris 2011, s. 72.

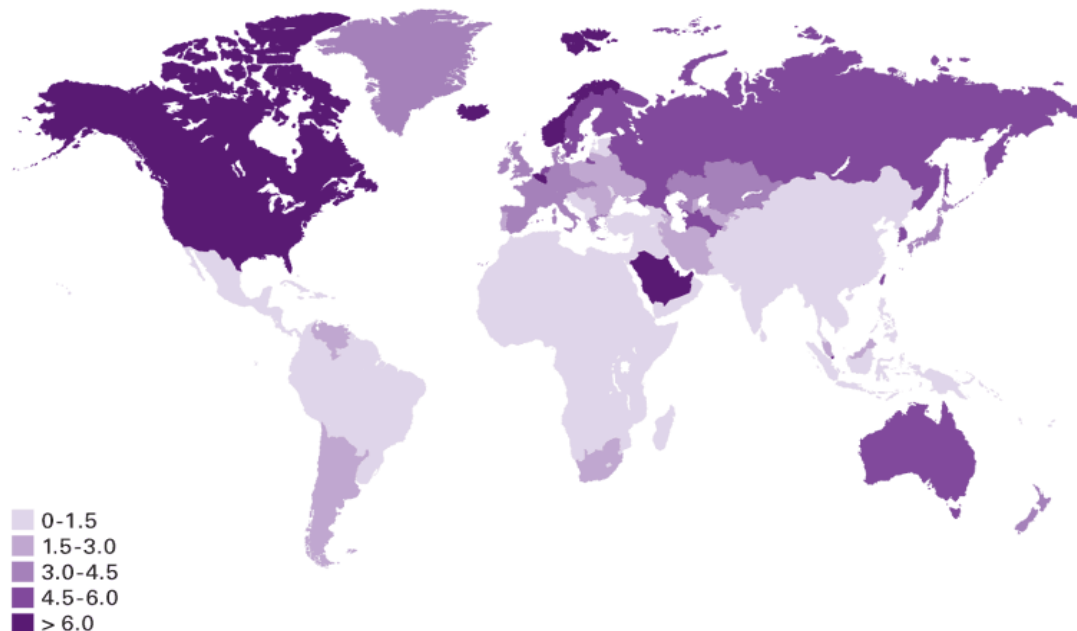
Consumption per capita 2010

Tonnes oil equivalent

Consumption per capita 2006

Tonnes oil equivalent

Konsumpcja energii w przeliczeniu na mieszkańca w 2006 i 2010 r. (w toe)

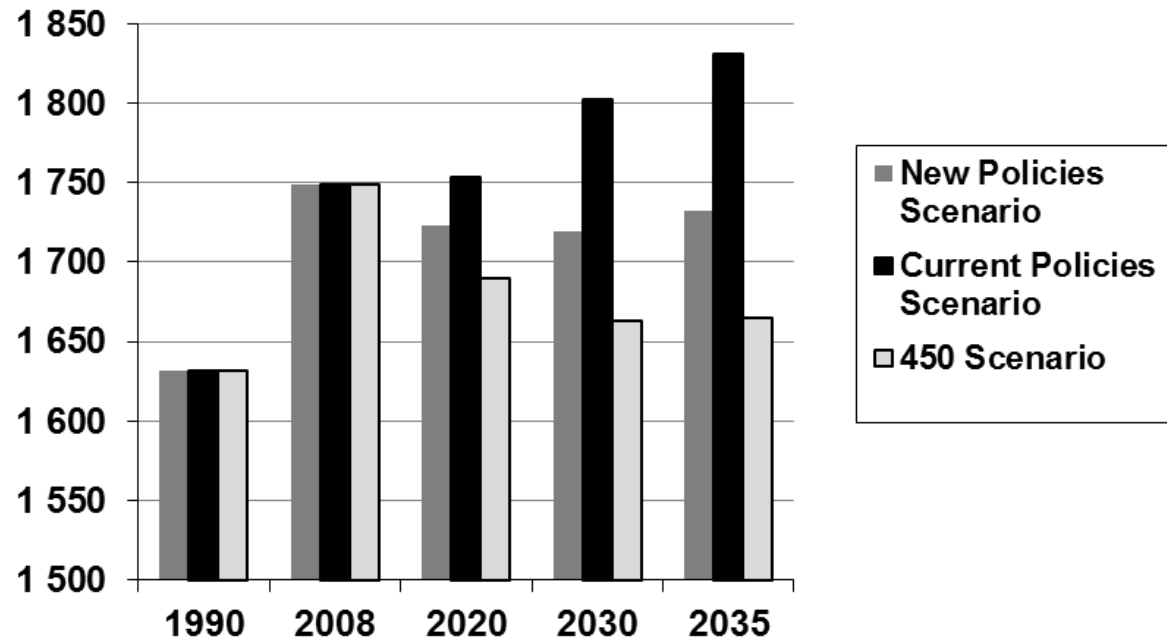
Źródło: *BP Statistical Review of World Energy 2011*, *BP Statistical Review of World Energy*, London 2011 i *BP Statistical Review of World Energy 2007*, *BP Statistical Review of World Energy*, London 2007.

Region	Popyt w latach				
	1990	2008	2020	2030	2035
Świat	6 289	8 423	10 059	11 045	11 550
Unia Europejska	1 124	1 219	1 243	1 242	1 249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie World Energy Outlook 2010, International Energy Agency, Paris 2010, s. 618-639.

Popyt na energię finalną w scenariuszu New Policies Scenario (Mtoe)

Popyt na energię pierwotną w krajach UE (Mtoe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie World Energy Outlook 2010, International Energy Agency, Paris 2010, s. 638-639.

Najwięksi importerzy energii na świecie w 2008 r. (Mtoe)

Kraj	Eksport	Import	Import netto
UE 27	482,554	1495,097	1012,543
USA	167,141	798,737	631,596
Japonia	20,204	435,899	415,695
Chiny	67,930	278,355	210,425
Republika Korei	44,656	238,639	193,983
Indie	40,070	197,958	157,888

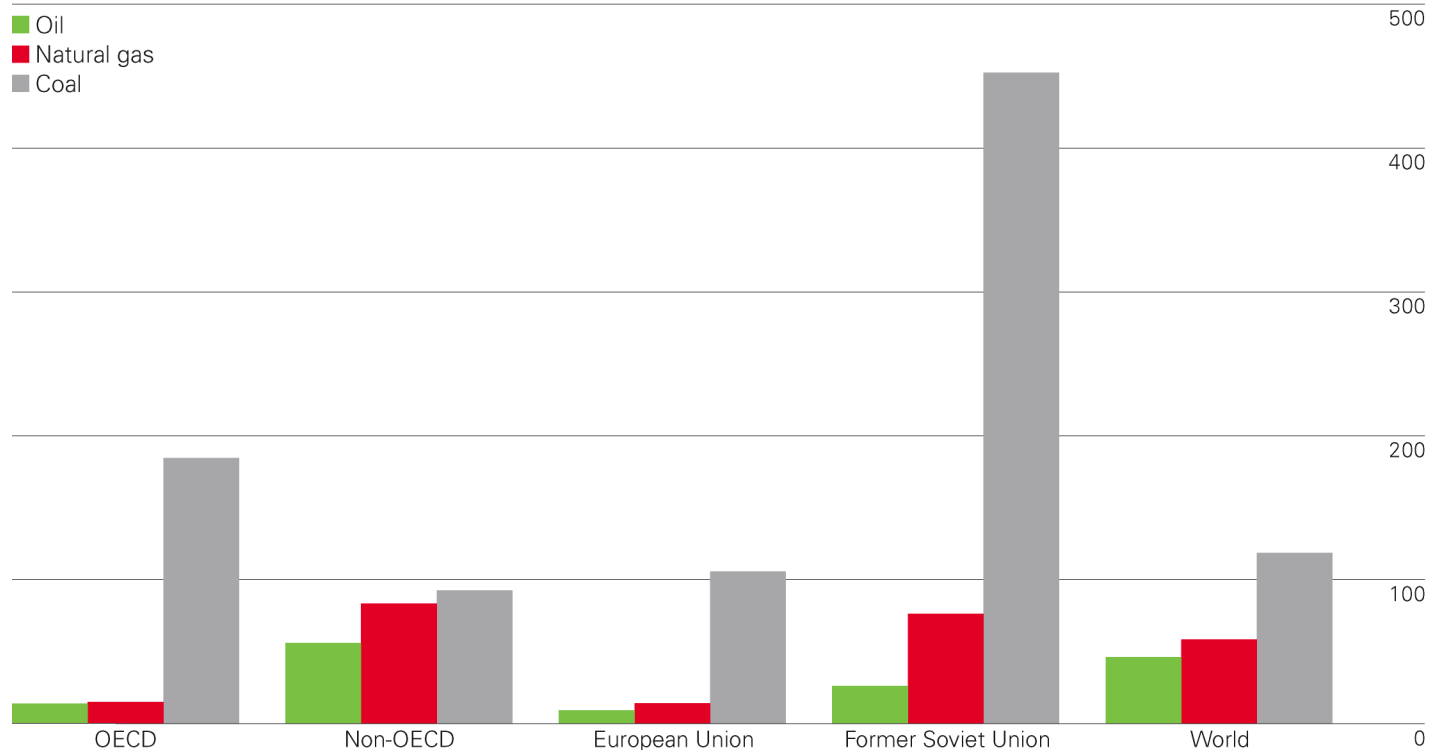
Źródło: Energy, transport and environment indicators, Eurostat, Luxembourg 2010, s. 141.

Relacja rezerw do produkcji energii z paliw kopalnych na koniec 2010 r.

Fossil fuel reserves-to-production (R/P) ratios at end 2010

Years

Coal remains the most abundant fossil fuel by global R/P ratios, though oil and natural gas proved reserves have generally risen over time. Non-OECD countries account for 93.4% of the world's proved oil reserves; 90.9% of natural gas reserves, and 56% of coal reserves. The Middle East holds the largest share of proved oil and natural gas reserves; Europe and Eurasia hold a significant share of the world's natural gas and the largest coal reserves. Asia and North America also hold substantial coal reserves.

Import surowców energetycznych do UE (w %)

	1999	2005	2007	2009
Węgiel i jego pochodne	38,6	56,4	58,8	62,2
Ropa	72,9	82,3	82,4	83,5
gaz	47,9	57,7	60,3	64,2
Razem	45,1	52,5	53,0	53,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Energy, transport and environment indicators, Eurostat, Luxembourg 2011, s. 25-31.

Kraje eksportujące surowce energetyczne do Europy (dane za 2009 r.)*

Kraj	Rosja	Norwegia	Libia	Arabia Saudyjska	Kazachstan	Iran	Inne	Razem
Ropa (Mt)	173	79	47	30	28	25	140	522
Kraj	Rosja	Norwegia	Algieria	Katar	Libia	Nigeria	Inne	Razem
Gaz (PJ)	4520	4052	1867	609	380	313	1461	13201
Kraj	Rosja	Kolumbia	RPA	USA	Australia	Indonezja	Inne	Razem
Węgiel (Mt)	55	32	29	25	14	13	14	182

* Różnice w obliczeniach wynikają z zaokrągleń.

Źródło: Energy, transport and environment indicators, Eurostat, Luxembourg 2011, s. 38.

Polityka energetyczna UE –podstawowe założenia

- ▶ Zielona Księga - Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii {SEK(2006) 317}/COM/2006/0105 wersja ostateczna,
- ▶ Komunikaty Komisji do Rady Europejskiej i Parlamentu Europejskiego: Europejska Polityka Energetyczna, COM(2007) 1 wersja ostateczna,
- ▶ Pakiet energetyczno-klimatyczny,
- ▶ Europa 2020 i Energia 2020,
- ▶ Europa 2050 i Energia 2050.

Bezpieczeństwo energetyczne w UE

- ▶ Budowa jednolitego rynku
- ▶ Zewnętrzny wymiar bezpieczeństwa
- ▶ Trwały rozwój w polityce energetycznej

